

RIGSOMBUDSMANDEN I GRØNLAND

Samtlige ministerier mv.

Dato: 3. december 2007

J.nr.: 323-0001

Indberetning november 2007

Politiske forhold.

Landstingets Efterårssamling 2007.

Landstinget afsluttede sin efterårssamling 2007 den 14. november 2007.

Der er indberettet særskilt og dagligt fra landstingssamlingen. Derfor indeholder min månedsindberetning ikke emner fra landstingssamlingen.

Landstingets Forårssamling 2008.

Landstingsformand Jonathan Motzfeldt oplyste i en pressemeddelelse den 24. november 2007, at Landstingets Formandskab har besluttet at udskyde tidspunktet for Landstingets Forårssamling 2008.

Landstingssamlingen var oprindeligt planlagt til at skulle indledes den 15. februar 2008. I stedet vil den blive indledt den 4. marts 2008 og frem til 14. marts 2008, hvor der holdes pause til efter påsken og kommunalvalget i Grønland. Landstingssamlingen genoptages den 22. april 2008 og forventes at kunne afsluttes omkring den 8. maj 2008.

Forlængelsen begrundes med, at landstinget forventes at skulle træffe nogle store beslutninger om et fremtidigt samarbejde med aluminiumsfabrikanten Alcoa. Landstinget skal bl.a. drøfte placeringen af et aluminiumssmelteværk, ejerskab af vandkraftværker og af selve aluminiumsværket.

Jeg har i tidligere indberetninger omtalt Grønlands Hjemmestyres samarbejde med aluminiumsproducenten Alcoa, jf. bl.a. min indberetning for maj 2007.

Folketingsvalg den 13. november 2007.

Antallet af stemmeberettigede var ca. 40.000 og valgdeltagelsen var 64,6 % - den højeste valgdeltagelse til et folketingsvalg i Grønland i 30 år.

Foto: Leiff Josefsen, www.sermitiaq.gl

Det foreløbige valgresultat er sammenfattet i nedenstående oversigt:

Inuit Ataqatigiit	8.343 stemmer
Juliane Henningsen	5.168
Josef Motzfeldt	2.495
andre samt partistemmer	680
Siumut	8.068 stemmer
Lars-Emil Johansen	3.582
Doris Jakobsen	2.363
andre samt partistemmer	2.123
Demokraterne	4.584 stemmer
Palle Christiansen	2.208
andre samt partistemmer	2.376
Atassut	4.094 stemmer
Ellen Christoffersen	3.376
andre samt partistemmer	718

Som det fremgår fik Inuit Ataqatigiit flest stemmer. For Inuit Ataqatigiit fik Juliane Henningsen flest personlige stemmer og er dermed valgt til Folketinget. Det andet mandat tilfalder Siumut. For Siumut fik Lars-Emil Johansen flest personlige stemmer og er dermed valgt til Folketinget.

Foto: Leiff Josefsen, www.sermitiaq.gl

Ressortomlægning i 2008 af Landsstyreområderne under Grønlands Landsstyre.

Grønlands Hjemmestyre oplyste ved en pressemeddelelse den 23. november 2007, at der gennemføres en omlægning af landsstyrets ressortfordeling samt en omstrukturering i landsstyrets administration.

Hjemmestyret oplyser, at omlægningen vil medføre en gennemgribende organisationsændring af Grønlands Hjemmestyre. De nuværende 14 direktorater vil blive omlagt til 7 departementer, der varetager lovgivning og planlægningsopgaver mv. samt en eller flere underliggende enheder, der varetager driftsopgaver.

Med omlægningen vil de kommende Landsstyreområder være følgende:

Landsstyreformand: Hans Enoksen (S)

Landstyreområdet for Finansier og Udenrigsanliggender: Aleqa Hammond (S)

Landstyreområdet for Erhverv og Arbejdsmarked: Siverth K. Heilmann (A)

Landsstyreområdet for Fiskeri, Fangst og Landbrug: Finn Karlsen (A) (vicelandsstyreformand)

Landsstyreområdet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke: Tommy Marø (S)

Landsstyreområdet for Infrastruktur, Klima og Miljø: Kim Kielsen (S)

Landsstyreområdet for Familie og Sundhed: Arkalo Abelsen (A)

I henhold til råstofordningen vil Råstofdirektoratet dog fortsat være organiseret som et direktorat under Landsstyreområdet for Infrastruktur, Klima og Miljø. Endvidere vil Embedslægeinstitutionen fortsat være direkte underlagt Landsstyremedlemmet for Familie og Sundhed.

Landsstyreformand Hans Enoksen begrundet sin beslutning om ressortomlægningen med, at den er en forudsætning for at kunne gennemføre de økonomisk-administrative omlægninger og medfølgende besparelser i Hjemmestyret, som han i juni 2007 bekendtgjorde et ønske om. Omlægningerne skal tilpasse Hjemmestyrets administration til strukturreformen i den offentlige sektor, den kommende selvstyreordning samt en mere selv bærende økonomi. Endvidere skal ændringerne i hjemmestyrets administrative ledelse bidrage til en grønlandiseringsproces i landsstyrets administration, hvor der vil blive lagt vægt på, at den administrative ledelse er grønlandsk, ikke mindst grønlandssproget. De samme krav vil blive stillet til ledere i hjemmestyrets virksomheder.

Samarbejde mellem landsstyret og den islandske regering.

Grønlands Hjemmestyre oplyste den 16. november 2007, at Landsstyremedlem for Finansier og Udenrigsanliggender Aleqa Hammond har inviteret den islandske udenrigsminister Ingibjörg Sólrún Gísladóttir til Grønland i begyndelsen af 2008. I tilknytning hertil oplyses det, at parterne har drøftet et ønske om at indgå et nabolands samarbejde om emner af fælles interesse og ligeledes at dele erfaringer på relevante udenrigsrelaterede områder.

"Den øgede interesse for det arktiske område set i lyset af klimaændringerne gør, at vi vil have gavn af meningsudvekslinger og dialog med Island.

Landsstyremedlemmet udtaler således at:

"På vej mod øget selvstyre skal vi også have et tættere samarbejde med vores naboland mod øst således som vi har etableret kontakter til vores naboer mod vest. Vi har meget af lære af islændingene og også kun naturligt, at vi har et tæt dialog på det udenrigspolitiske plan med Island."

Både landsstyremedlemmet og ministeren var enige om at man under et kommende møde, skulle diskutere relevante emner og derefter drøfte behovet for rammerne for et fremtidigt samarbejde og tættere dialog på det udenrigspolitiske niveau.

Udover samarbejdet på nordisk og vestnordisk plan, er det første gang Grønland og Island arbejder på et etableret samarbejde på de brede udenrigspolitiske spørgsmål."

Erhverv og Økonomi.

Ændringer i ejerskabet til guldminen Nalunaq i Sydgrønland .

Nalunaq har siden efterforskningsstadiet været ejet af 2 selskaber: Crew Gold Corp., som har ansvaret for drift af guldminen, og det grønlandske selskab NunaMinerals A/S. Ejerskabsfordelingen har hidtil været 82,5 % / 17,5 %. NunaMinerals A/S meddelte den 1. november 2007, at selskabet har afhændet alle aktier i Nalunaq Gold Mine A/S til Crew Gold Corp., som herefter er eneejer af guldminen.

Jf. nedenstående kommentar til aktiesalget udspringer NunaMinerals A/S af selskabet NunaOil A/S, som ejes ligeligt af den danske stat og Grønlands Hjemmestyre. Den offentlige ejerandel i NunaMinerals A/S er i dag reduceret til ca. 43 %, som ejes af Grønlands Hjemmestyre.

Som en kommentar til salget har bestyrelsesformand i NunaMinerals A/S Anthon M. Christoffersen udtalt: "Nalunaq Gold Mine er Grønlands første guldmine, fundet af Nunaoil's mineralafdeling (nu: NunaMinerals A/S) i 1992. Vi har været med i udviklingen af projektet siden, og vi har gennem årene opnået værdifuld viden, indsigt og erfaringer med udvikling af et efterforskningsprojekt til igangsætning af mineproduktion. Nu vil vi gerne fokusere vores ressourcer på vores kernekompetencer som netop er mineralefterforskning. Derfor har et salg været en naturlig strategisk beslutning for os."

Biologisk rådgivning for fangst af rejer i grønlandske farvande for 2008.

Grønlands Naturinstitut *Pinngortitaleriffik* oplyste den 9. november 2007, at instituttets biologiske rådgivning for fangst af rejer i 2008 i grønlandske farvande anbefaler en reduktion i fiskeriet på niveauet 30 %.

De samlede fangster ved Vestgrønland har i de senere år ligget på cirka 155.000 tons per år, på grundlag af en samlet TAC (Total Allowable Catch) på 134.000 tons. Differencen

mellem det skønnede reelle fangsttryk og den fastsatte TAC skyldes, at såkaldt "vragede" rejer ved indhandling til fabriksanlæg ikke medregnes i rederiets kvoteforbrug.

Pinngortitaleriffik oplyser, at der anbefales en reduktion af de samlede fangster i 2008 til 110.000 tons. Det er desuden meget sandsynligt, at rådgivningen for 2009 vil anbefale en yderligere reduktion.

Ændringen har været forudset og rådgivningen har gennem de senere år gjort opmærksom på, at bestanden er på vej ned. Rejebestanden voksede betydeligt fra slutningen af 1990'erne til et højt niveau i 2003, men bestanden er siden formindsket. Samtidig har antallet af "rekrutter" (dvs. mængden af små rejer, der vil bidrage til fiskeriet i fremtiden) gennem flere år været på et meget lavt niveau.

Rådgivningen for bestanden ved Østgrønland for 2008 er på 12.400 tons, hvilket er samme rådgivning som sidste år. Kvoterne har siden 2004 været sat til 12.400 tons.

Den samlede tilladte fangstmængde fastsættes af landstyre. Rejefiskeriet er fortsat den væsentligste eksportsektor i Grønland. I 2006 udgjorde eksportværdien af rejeprodukter ca. 50 % af Grønlands samlede eksport.

Sociale forhold.

TV udsendelsen "Flugten fra Grønland".

En udsendelse i *DR Dokumentaren* med titlen "Flugten fra Grønland" har afstedkommet mange reaktioner i Grønland, både fra officielt politisk hold og fra interesseorganisationer og privatpersoner. Ud fra de officielle reaktioner fra politisk hold kan nævnes:

Landsstyreformandens bemærkninger.

I en umiddelbar reaktion på udsendelsen bemærkede Landsstyreformand Hans Enoksen den 2. november 2007 bl.a., at "...udsendelsen er ensidig manipulatorisk, underlødige, uetisk og bærer præg af, at den kun har til hensigt at vække harme hos seerne.

/.../

Jeg har aldrig benægtet og skal tage ansvaret for, at der er store sociale problemer i Grønland. Men derfra til at fremstille os for ikke at gøre noget ved problemerne er helt ude af trit med virkeligheden. Vi har siden indførelsen af Hjemmestyret arbejdet med at forbedre levevilkårene for den grønlandske befolkning, og jeg mener bestemt ikke at bestræbelserne har spillet fallit. Aldrig har vi som folk brugt så mange ressourcer, som vi gør i de senere år til at bekæmpe omsorgssvigt og forebygge selvmord. Alt dette udviklede sig ikke i kolonitiden, og vi lever på godt og ondt i skyggen af denne tid.

/.../

Vi skal ikke sættes under politisk administration fra Danmarks side. Vi er selv politisk ansvarlige og opgaverne skal vi løse med vores politiske bagland, som er vælgerne. Ting tager tid og løsning af sociale problemer er bestemt ikke noget, der bare løses over en årrække. Det erkender vi, men det er ikke ensbetydende med, at vi giver op og har brug for hjælp."

Landsstyreformanden tilkendegav den 14. november 2007, i forbindelse med en lykønskning til statsministeren efter folketingsvalget, at landsstyret har haft et godt samarbejde med den siddende regering i Danmark og det er landsstyreformandens håb, at det gode samarbejde også fortsætter i den kommende valgperiode.

I relation til de sociale problemer i Grønland bemærkede landsstyreformanden, at landsstyret laver et stort stykke arbejde for at forebygge og komme problemerne til livs og opfordrer til stadighed befolkningen til at tage et større medansvar.

Landsstyreformanden bemærkede endvidere, at landsstyret er indstillet på en positiv dialog med regeringen i Danmark, for at afklare på hvilke områder Grønlands Hjemmestyre og staten kan samarbejde på områder hvor der mangles fagligt kvalificeret arbejdskraft.

Socialområdet.

Direktør Martha Lund Olsen i landsstyrets familiedirektorat tilkendegav i en pressemeddelelse den 2. november 2007 bl.a., at "...Familiedirektoratet som den øverste myndighed i forvaltningen af børn og unges rettigheder og trivsel i Grønland skal være den første til at erkende at det grønlandske samfund har problemer at slås med. Der er anbragte børn og unge udenfor hjemmet, seksuelt misbrug af børn og unge er et problem, antallet af folk, der begår selvmord er høj og der findes andre problemer, der er relateret til dårlig trivsel blandt enkelte personer og familier i dagligdagen. Problemer, der fortæller at mange voksne samfundsborgere ikke fungerer optimalt og netop derfor blandt andet har svært ved at tage vare på deres forældreansvar.

/.../

Der skal imidlertid ikke herske tvivl om at de grønlandske myndigheder tager hånd om problemerne og har altid gjort det siden Hjemmestyret blev etableret i 1979. Der skal heller ikke herskes tvivl om, at mange gode borgere dagligt er beskæftiget for at formindske de sociale problemer. Forebyggelse og bistand står på højsædet hos alle, der ønsker at medvirke til at forbedre forholdene. Det sker både i mange konkrete initiativer, handlinger og uddannelse som i lovgivningen. Dette vil også være gældende nu og i fremtiden."

Blandt igangsatte initiativer nævner direktøren bl.a., at Grønlands Hjemmestyre har oprettet familiecentre langs kysten, hvor familier med børn kan få vejledning og behandling. Samtidig har Familiedirektoratet ansat en psykolog, der yder akut behandling, kurser og koordineringsindsatser i kriseramte kommuner og bygder. Ligeledes er en omfattende oplysningskampagne i gang lokalt i kommunerne, hvor der holdes tværfaglige kurser og temadage langs kysten.

Familiedirektoratet og Sundhedsdirektoratet har i de seneste år ydet en ekstraordinær landsdækkende kampagne gennem medier, hvor fokus er på børn og unges trivsel og sundhed i dagligdagen. Der er også etableret landsdækkende telefonisk rådgivningscentre, hvor børn og unge, selvmordstruede, voldsramte og andre enkelte personer har mulighed for at ringe ind og få rådgivning.

Uddannelsesområdet.

En del af den omtalte TV udsendelse og den efterfølgende debat har omhandlet uddannelsesindsatsen i Grønland. I den forbindelse oplyser hjemmestyrets direktorat for

kultur, uddannelse mv. bl.a., at der er sket en positiv udvikling i gennemførelsesprocenten for studerende ved de studieforberevende uddannelser, idet den har været stigende de sidste fem år: I 2001 gennemførte 55,1 % af de optagne uddannelsen. I 2006 gennemførte 59 % uddannelsen. I 2007 var tallet 61 %.

I årene 2002-2006 gennemførte 600 personer en videregående uddannelse, svarende til 15 % af en ungdomsårgang. Knap 2 % gennemførte uddannelsen på kandidatniveau.

Leder af Institut for Uddannelsesvidenskab, Jens Jakobsen oplyste samme dag bl.a., at undervisningen i den grønlandske folkeskole i dansk allerede starter i 1. klasse og at undervisningen i engelsk starter i 4. klasse samt at der er mulighed for at starte engelsk undervisning i 1. klasse.

Kommunerne.

Formanden for de grønlandske kommuners landsforening KANUKOKA Søren Alaufesen udtalte den 7. november 2007 bl.a., at man har gjort to vigtige erfaringer, der gang på gang har vist sig at hænge sammen: For det første, at der skal arbejdes med familien i centrum for at komme omsorgssvigt til livs. For det andet, at der er ingen der kan løbe fra ansvaret for, at børn ikke har det godt – hverken forældrene selv eller myndighederne.

Endvidere anførte Søren Alaufesen, at det er vigtigt, at man er bevidst om, at enhver har sin ansvarsbyrde at bære – den enkelte har sin og samfundet som helhed har sin. Det betyder, at myndighederne, både kommunerne og hjemmestyret, har ansvaret for at etablere et velfungerende sikkerhedssystem, der skal træde til, når forældrenes ressourcer ikke rækker.

Søren Alaufesen mener, at der skal være en meget bedre koordination af de for hånden værende ressourcer og tiltag i kommunerne og hjemmestyret for at understøtte formålet med at styrke den enkelte familie.

Nye udgivelser fra MIPI - Grønlands Hjemmestyres videnscenter om børn og unge.

Børns levestandard i Grønland.

MIPI har den 1. november 2007 udgivet rapporten *FN's Børnekonvention og barnets ret til en tilstrækkelig levestandard*¹. I en omtale af rapporten anfører Grønlands Hjemmestyre bl.a., at det er rapportens konklusion, at børn fra familier med knap økonomi på flere måder lever uden en tilstrækkelig levestandard.

"I Grønland oplever børn fra familier med knap økonomi, at deres forældre ikke har råd til at give dem tilstrækkelig og nærende mad, passende tøj og en rimelig bolig. På grund af knap økonomi afskæres børnene også fra at deltage i sociale aktiviteter, der koster penge. Konsekvensen af disse materielle og sociale afsavn er, at børnenes udvikling begrænses.

Rapporten anerkender, at myndighederne har iværksat en række tiltag med henblik på at forbedre børns levestandard. Samtidig konkluderer rapporten, at myndighederne kan gøre mere for at imødekomme sine forpligtelser i henhold til Børnekonventionen. Rapporten

¹ Rapporten kan hentes fra MIPI's hjemmeside <http://www.mipi.gl/>.

fastslår herunder, at myndighederne har en pligt til så hurtigt og effektivt som muligt at sikre, at familiers manglende økonomiske ressourcer ikke afskærer børn fra at få dækket deres behov for mad, tøj og en rimelig bolig samt at deltage i forskellige sociale sammenhænge, som er nødvendige for børns udvikling.

Rapporten videregiver en række anbefalinger fra FN's Børnekomité om, hvordan levestandarden blandt børn kan forbedres. Anbefalingerne handler blandt andet om at yde støtte til familier med knap økonomi, udarbejde en handlingsplan til bekæmpelse af børnefattigdom og omfordele samfundets ressourcer til fordel for børns trivsel og velfærd."

Grønland tiltrådte i 1992 FN's Konvention om Barnets Rettigheder.

"Børn og unge i Grønland - en antologi"

Grønlands Hjemmestyre orienterede den 5. november 2007 om udgivelsen af bogen "Børn og unge i Grønland - en antologi". I forbindelse med udgivelsen oplyste hjemmestyret bl.a., at aktuel og opdateret faglitteratur om børn og unge i Grønland er begrænset. Der diskuteres og handles derfor ofte ud fra et alt for uklart informations- og vidensgrundlag.

MIPI har samarbejdet med Grønlands universitet Ilisimatusarfik og forlaget Milik Publishing om at udgive antologien, som rummer beskrivelser og analyser af aktuelle aspekter af børns og unges virkelighed. Inden for et overordnet tema om grønlandske børns og unges udviklingsmuligheder og livsvilkår er forskere og praktikere repræsenteret i antologien.²

Antologiens formål angives som:

- at fungere som undervisningsmateriale indenfor fagområder, som beskæftiger sig med børn og unge
- at gøre historiske og nutidige aktiviteter inden for emnet synlige og dermed tegne en "rød tråd" af viden om børn og unge i Grønland
- at opdatere viden og skabe debat blandt fagpersoner indenfor området på tværs af de institutionelle faggrænser.
- at bidrage til en faglig og socialpolitisk forståelse af de konsekvenser, ændringer i det grønlandske samfund får for børn og unge

Bogen henvender sig til uddannelsesinstitutioner, fagfolk og politikere.

Andet.

Nuuk's borgmester Agnethe Davidsen er pludseligt død.

Nuuk Kommune oplyste den 25. november 2007, at Borgmester Agnethe Davidsen afgik ved døden tidligt om morgenen, efter et ildebefindende. Agnethe Davidsen fyldte 60 år i 2007.

² En nærmere beskrivelse af antologien kan ses på www.mipi.gl.

Agnethe Davidsen har været en meget afholdt borgmester i Nuuk siden 1993 og var tillige medlem af Grønlands Landsting.

Foto: Leiff Josefsen, www.sermitsiaq.gl

Under et ekstraordinært møde i Nuuks kommunalbestyrelse den 1. december 2007 blev Nikolaj Heinrich, Siumut valgt som borgmester for den resterende valgperiode.

Foto: Benny Kokholm

Med venlig hilsen

Søren Hald Møller